Lieta Nr. 11221112310

SKK – 28/2017

Krimināllietu departaments

Latvijas Republikas Augstākā tiesa

LĒMUMS

Rīgā 2017.gada 7.februārī

Augstākā tiesa šādā sastāvā:

tiesnesis Voldemārs Čiževskis,

tiesnese Aija Branta,

tiesnese Anita Poļakova

izskatīja rakstveida procesā krimināllietu sakarā ar apsūdzētā /pers. B/ aizstāvja Ā.Boča kasācijas sūdzību par Rīgas apgabaltiesas 2016.gada 16.augusta spriedumu.

Aprakstošā daļa

[1] Ar Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesas 2015.gada 10.jūnija spriedumu

/pers. B/, personas kods /personas kods/,

atzīts par vainīgu Krimināllikuma 192.panta pirmajā daļā paredzētajā noziedzīgajā nodarījumā un sodīts ar brīvības atņemšanu uz 2 gadiem 6 mēnešiem.

No /pers. B/ cietušā AS „SEB Banka" labā piedzīta kaitējuma kompensācija 146,56 *euro* apmērā.

No /pers. B/ cietušā SIA „Rīgas satiksme" labā piedzīta kaitējuma kompensācija 4,98 *euro* apmērā.

[2] Ar pirmās instances tiesas spriedumu /pers. B/ atzīts par vainīgu Krimināllikuma 192.panta pirmajā daļā paredzētajā noziedzīgajā nodarījumā par to, ka viņš līdz 2011.gada 10.februārim izdarīja viltotu Latvijas Republikā apgrozībā esošu monētu izgatavošanu, glabāšanu nolūkā tās izplatīt, kā arī šāda viltojuma izplatīšanu.

[3] Izskatījusi lietu apelācijas kārtībā sakarā ar apsūdzētā /pers. B/ aizstāvja Ā. Boča apelācijas sūdzību, Rīgas apgabaltiesa ar 2016.gada 16.augusta spriedumu Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesas 2015.gada 10.jūnija spriedumu atcēla daļā par /pers. B/ noteikto sodu.

Ar apelācijas instances tiesas spriedumu /pers. B/ sods par Krimināllikuma 192.panta pirmajā daļā paredzēto noziedzīgo nodarījumu, piemērojot

Krimināllikuma 49.[1]panta pirmās daļas 1.punktu, noteikts brīvības atņemšana uz 2 gadiem.

Pārējā daļā pirmās instances tiesas spriedums atstāts negrozīts.

[4] Kasācijas sūdzību par apelācijas instances tiesas nolēmumu iesniedzis apsūdzētā /pers. B/ aizstāvis Ā. Bočs.

[5] Aizstāvis norāda, ka apsūdzētajam celta apsūdzība pēc Krimināllikuma 192.panta pirmās daļas par Latvijas Republikā apgrozībā esošu monētu izgatavošanu un tādu viltojumu izplatīšanu, tādējādi apsūdzētajam inkriminēts noziedzīgs nodarījums, kura priekšmets šobrīd nepastāv. Aizstāvis norāda, ka 2014.gada 15.janvārī lats un santīms ir zaudējuši maksāšanas līdzekļa statusu Latvijā. No *Euro* ieviešanas kārtības likuma izriet, ka no 2014.gada 15.janvāra lats ir no apgrozības izņemts naudas līdzeklis.

Aizstāvja ieskatā, ņemot vērā Krimināllikuma 5.panta otrajā daļā paredzēto labvēlīguma principu, apsūdzētais nav saucams pie krimināatbildības pēc Krimināllikuma 192.panta. Apelācijas instances tiesa nav ievērojusi Krimināllikuma 5.pantu, tādējādi tās nolēmumu nevar atzīt par tiesisku un pamatotu.

[6] Aizstāvība iesniegusi pievienošanai lietas materiāliem no arhīva lietas iegūtu dokumentu kopijas, no kurām redzams, ka /pers. B/ 20 stundas tika iesaistīts procesuālo darbību veikšanā. Aizstāvja ieskatā, šāds procesuālo darbību ilgums ir pielīdzināms spīdzināšanai. Abu instanču tiesas nav ņēmušas vērā Augstākās tiesas Krimināllietu departamenta 2016.gada 9.februāra lēmumā lietā Nr. SKK-92/2016 (Nr. 11261119714) izteiktās atziņas par spīdzināšanas un pazemošanas aizliegumu.

[7] Aizstāvis norāda, ka apelācijas instances tiesa tikai daļēji izvērtējusi apelācijas sūdzības 3.punktā norādītos argumentus. Turklāt tiesa nav izvērtējusi kriminālprocesā iesaistītās amatpersonas /pers. E/ tiesības piedalīties kriminālprocesā, uz ko tika norādīts apelācijas sūdzībā.

[8] Apsūdzētā /pers. B/ aizstāvis lūdz atcelt apelācijas instances tiesas nolēmumu un izbeigt kriminālprocesu.

Motīvu daļa

[9] Augstākā tiesa atzīst, ka Rīgas apgabaltiesas 2016.gada 16.augusta spriedums atstājams negrozīts, bet apsūdzētā /pers. B/ aizstāvja Ā. Boča kasācijas sūdzība noraidāma.

[10] Apelācijas instances tiesas spriedums ir tiesisks un pamatots, tas atbilst Kriminālprocesa likuma 511., 512., 562. un 564.pantā noteiktajām prasībām.

[11] Aizstāvis kasācijas sūdzībā norādījis, ka apsūdzētajam /pers. B/ tiek inkriminēts noziedzīgs nodarījums, kura priekšmets šobrīd nepastāv. Aizstāvja ieskatā, apelācijas instances tiesa nav ievērojusi Krimināllikuma 5.panta otrajā daļā paredzēto labvēlīguma principu.

Krimināllikuma 5.panta otrā daļa noteic, ka likumam, kas atzīst nodarījumu par nesodāmu, mīkstina sodu vai ir citādi labvēlīgs personai, ja vien attiecīgajā likumā nav noteikts citādi, ir atpakaļejošs spēks, proti, tas attiecas uz nodarījumiem, kas izdarīti pirms attiecīgā likuma spēkā stāšanās, kā arī uz personu, kura izcieš sodu vai izcietusi sodu, bet kurai saglabājusies sodāmība.

Augstākā tiesa norāda, ka konkrētajā gadījumā nav tiesiska pamata piemērot Krimināllikuma 5.panta otrās daļas noteikumus, jo Krimināllikuma 192.pants šobrīd aktuālajā redakcijā nedekriminalizē viltotas naudas izgatavošanu.

Laikā, kad /pers. B/ inkriminētas darbības par Latvijas Republikā apgrozībā esošu monētu izgatavošanu, glabāšanu nolūkā tās izplatīt un izplatīšanu, krimināatbildība bija paredzēta Krimināllikuma 192.panta pirmajā daļā. Augstākā tiesa norāda, ka apstāklis, ka 2014.gadā Latvijas Republikā tika ieviests *euro*, neatbrīvo no krimināatbildības personas, kuras pirms *euro* ieviešanas izdarījušas tobrīd Latvijas Republikā apgrozībā esošu viltotu monētu izgatavošanu.

Augstākās tiesas ieskatā, kļūdains ir aizstāvja viedoklis, ka *Euro* ieviešanas kārtības likuma normas būtu jāsaista ar Krimināllikuma 5.panta otrajā daļā noteikto labvēlīguma principa ievērošanu un tā attiecināšanu uz Krimināllikuma piemērošanu. Krimināllikuma 5.panta nosacījumi, kas regulē Krimināllikuma spēku laikā, attiecas tikai uz gadījumiem, kad izlemjams jautājums par apsūdzētajam labvēlīgākas vai nelabvēlīgākas Krimināllikuma normas piemērošanu. /pers. B/ nav inkriminētas darbības par latu vai santīmu monētu viltošanu laikā, kad Latvijas Republikā, kā maksāšanas līdzeklis ir ieviests *euro*.

[12] 2012.gada 13.decembra likuma „Grozījumi Krimināllikumā", kas stājas spēkā 2013.gada 1.aprīlī, pārejas noteikumu 4.punkts noteic, ka personas, kuras noziedzīgu nodarījumu izdarījušas līdz šā likuma spēkā stāšanās dienai, sodāmas saskaņā ar tām Krimināllikuma normām, kuras bija spēkā šā nodarījuma izdarīšanas laikā, ņemot vērā, ka maksimālais soda apmērs vai laiks nedrīkst pārsniegt maksimālo soda apmēru vai laiku, kāds Krimināllikumā par attiecīgo noziedzīgo nodarījumu ir paredzēts pēc šā likuma spēkā stāšanās dienas. Krimināllikuma 192.panta pirmajā daļā (likuma redakcijā no 2013.gada 1.aprīļa) maksimālais brīvības atņemšanas soda apmērs paredzēts līdz pieciem gadiem. Konkrētajā krimināllietā /pers. B/ pēc Krimināllikuma 192.panta pirmās daļas sodīts ar brīvības atņemšanu uz diviem gadiem. Augstākā tiesa atzīst, ka apelācijas instances tiesa, nosakot /pers. B/ sodu, ievērojusi 2012.gada 13.decembra likuma „Grozījumi Krimināllikumā" pārejas noteikumu 4.punktu.

[13] No sprieduma redzams, ka apelācijas instances tiesa ir izvērtējusi aizstāvja apelācijas sūdzībā izteikto iebildumu, ka kratīšanu apsūdzētā dzīves vietā veicis policijas darbinieks /pers. E/, kurš nav bijis pilnvarots veikt šo izmeklēšanas darbību. Tiesa atzina, ka kratīšanas protokolā nav norādīts, ka /pers. E/ kratīšanu veicis procesa virzītāja uzdevumā, tāpēc kratīšanas protokolu, ievērojot Kriminālprocesa likuma 130.panta trešajā daļā noteikto, tiesa atzinusi par ierobežoti pieļaujamu pierādījumu. Kasācijas instances tiesai nav pamata apšaubīt minēto tiesas atzinumu.

[14] Aizstāvis kasācijas sūdzībā norādījis, ka /pers. B/ 20 stundas tika iesaistīts procesuālo darbību veikšanā. Aizstāvja ieskatā, šāds procesuālo darbību veikšanas ilgums ir atzīstams par spīdzināšanu.

Ņemot vērā to, ka kasācijas instances tiesa pārbauda pirmās instances tiesas un apelācijas instances tiesas nolēmumu tiesiskumu un pamatotību, tad kratīšanas ilgumu vērtē tikai no tāda aspekta, vai tas ir saistīts ar pierādījumu iegūšanu un izmantošanu vainīguma pierādīšanai un vai tas ir ietekmējis konkrēta nolēmuma tiesiskumu.

No pirmās instances tiesas sprieduma redzams, ka par pierādījumu kriminālprocesā izmantots kratīšanas protokols, kas sastādīts 2011.gada 10.februārī, no kura izriet, ka no plkst.09.15 līdz plkst.22.00 tika veikta kratīšana /pers. B/ dzīvoklī /adrese A/, un tās gaitā tika izņemts ievērojams daudzums priekšmetu, tai skaitā 0,50 santīmu monētas, sagataves, metāla konstrukcijas, u.c. (3.sējuma 18.-77.lapa). Kasācijas instances tiesas ieskatā, minētajā protokolā norādītās procesuālās darbības ilgums nav nesamērīgs, tāpēc nav pamata atzīt, ka /pers. B/ tika pakļauts spīdzināšanai.

No arhīva lietas pievienotais kratīšanas protokols attiecas uz kratīšanas izdarīšanu 2011.gada 11.februārī /adrese B/. Šajā procesuālajā darbībā nekas netika atrasts un kratīšanas protokols nav izmantots pierādīšanā. Protokolā nav /pers. B/ piezīmju, ka viņa tiesības jebkādā veidā tiktu ierobežotas. Pirmstiesas kriminālprocesā /pers. B/ nebija izteicis iebildumus par to, ka kratīšanas ilgums ierobežo viņa cilvēktiesības. Augstākā tiesa norāda, ka procesuālās darbības ilgums konkrētajā lietā nav novedis pie nelikumīga pirmās instances tiesas sprieduma, jo kratīšanā, kas izdarīta 2011.gada 11.februārī, nav iegūti pierādījumi, kas būtu izmantoti šajā kriminālprocesā.

Augstākā tiesa norāda, ka nepareizs ir aizstāvja apgalvojums, ka procesuālā darbība veikta nepārtraukti ilgāk par 20 stundām. No kratīšanas protokoliem redzams, ka kratīšana /adrese A/ uzsākta 2011.gada 10.februārī plkst.09.15, bet pabeigta plkst.22.00, savukārt kratīšana /adrese B/ uzsākta 2011.gada 11.februārī plkst.4.10 un pabeigta plkst.5.10 (3.sējuma 39.-41.lapa). Kasācijas instances tiesa nekonstatē Kriminālprocesa likuma 13.pantā noteikto spīdzināšanas un pazemošanas aizlieguma pārkāpumu konkrētajā kriminālprocesā.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Kriminālprocesa likuma 585., 587.pantu, Augstākā tiesa

nolēma:

atstāt negrozītu Rīgas apgabaltiesas 2016.gada 16.augusta spriedumu, bet apsūdzētā /pers. B/ aizstāvja Ā. Boča kasācijas sūdzību noraidīt.

Lēmums nav pārsūdzams.

Tiesnesis (personiskais paraksts) V. Čiževskis

Tiesnese (personiskais paraksts) A. Branta

Tiesnese (personiskais paraksts) A. Poļakova